
Meer dan aanwezig zijn!

Sjaak Körver

Wat weten we over wat geestelijk verzorgers feitelijk doen? Dat was een van de vragen die professor George Fitchett (Chicago) ons voorlegde tijdens een driedaagse conferentie in Utrecht, 23-25 maart 2015. Niet zo veel, blijkt. Voor hem was dat de reden om een onderzoek te doen waarbij ervaren geestelijk verzorgers volgens een voorgeschreven format een casus uit hun praktijk beschrijven, en vooral de vraag van de cliënt, hun eigen interventies en het waargenomen effect. Als resultaat verscheen in februari een boek met negen van deze casus.

Zelfs voor ervaren geestelijk verzorgers bleek het lastig om een model te leggen op hun ervaringen. Nog ingewikkelder was te omschrijven wat ze precies gedaan hadden. Veelal zeiden zij dat zij aan de relatie met de cliënt hadden gewerkt. In één woord: aanwezigheid, presentie. Uit de analyses blijkt vervolgens dat zij veel meer of heel andere dingen hebben gedaan, maar dat zij kiezen voor een vertrouwde omschrijving. Martin Walton zei het als volgt: Geestelijk verzorgers hebben een zeldzame gave om met een verkeerde kaart de juiste plek te bereiken. Veel *tacit knowledge* (Michael Polanyi), zullen we maar zeggen. Wij weten weinig over wat wij werkelijk doen en over het effect ervan. Meestal maken we ons niet druk over wat de vraag precies is, hoe we die methodisch zullen aanpakken en wat dan vervolgens het doel is. Bovendien blijken de instrumenten voor screening en diagnostiek – als we die al gebruiken – meestal niet valide en niet betrouwbaar. Ook dit hield Fitchett ons voor, en hij sloot zijn eigen 7 X 7 model niet uit van deze kritiek.

Het zou haast hilarisch zijn – als ons beroep niet zo onder druk stond. Hoe overtuigen we op deze manier werkgevers en collega's van het belang van geestelijke verzorging? En dit terwijl er veel aanwijzingen zijn op basis van onderzoek dat interventies op het gebied van levensbeschouwing, zingeving en spiritualiteit invloed hebben op iemands welbevinden – vooral als mensen met ziekte, ouderdom, verlies en eindigheid worden geconfronteerd.

En toch was de conferentie een groot succes en voelden aanwezigen een krachtige, positieve energie. Misschien kwam het door George Fitchett, die de geestelijk verzorger en de onderzoeker in zichzelf verenigt. Misschien kwam het ook doordat geestelijk verzorgers en onderzoekers samen aan tafel zaten: *partners in crime*. Het had zeker te maken met de constatering dat ons beroep niet gemist kan worden, dat het effectief is, en dat we gezamenlijk – geestelijk verzorgers en onderzoekers – in staat zijn om zichtbaar te maken wat we werkelijk doen en kunnen. En, als we dit stap voor stap doen, dat dit ons ook lukt. Haast en angst zijn slechte raadgevers. Enthousiasme, deskundigheid, concentratie en samenwerking werken stimulerend. In ieder geval weten we alvast: we doen meer dan aanwezig zijn! Dus laten we leren dat ook onder woorden te brengen.